

Redegjørelse for oppfølging av Åpenhetsloven 2024

Lett-Tak Systemer AS

Dato: 30.06.2024

Innhold

Innledning.....	2
Organisering og driftsområde	2
Markeder og verdikjede.....	3
Retningslinjer og interne rutiner	5
Aktsomhets- og risikovurderinger.....	6
Avdekkede forhold og mulige negative konsekvenser	10
Planlagte tiltak.....	12
Videre arbeid.....	12

Innledning

Denne redegjørelsen om aktsomhetsvurderinger er utarbeidet av Lett-Tak Systemer AS i henhold til Åpenhetsloven §5. Redegjørelsen publiseres i sin helhet årlig på lett-tak.no, med frist innen 30. juni hvert år. Følgende hovedområder skal dekkes:

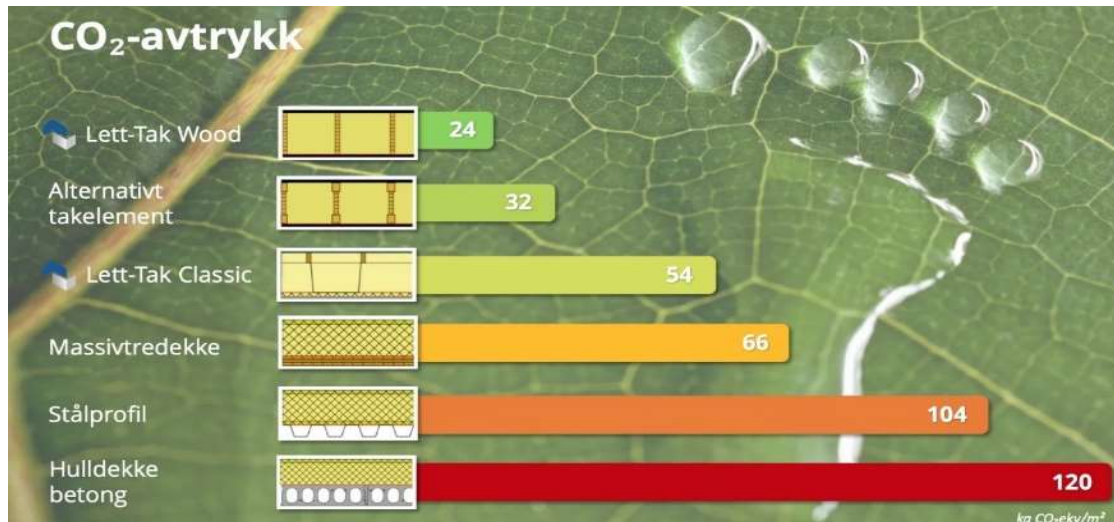
- Omfang: – en generell beskrivelse av Lett-Taks organisering og driftsområde
- Retningslinjer og rutiner – retningslinjer og rutiner for å håndtere faktiske og mulige negative konsekvenser for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold
- Opplysninger om negative konsekvenser og vesentlig risiko som er avdekket
- Opplysninger om tiltak som har iverksatt eller planlegges å iverksette, og resultatet eller forventede resultater av disse tiltakene.

Organisering og driftsområde

Lett-Tak Systemer AS har siden 1980 prosjektert, produsert, levert og montert skreddersydde og bærekraftige takelementer til alle typer bygg i Norden. Kontorer og produksjonslokaler ligger i Larvik, hvor man har ca. 118 ansatte, i tillegg til en ansatt bosatt i Sverige. Lett-Tak Systemer har over tid omsatt for mellom 250 og 300 MNOK og kan vise til tilfredsstillende resultater av driften.

Lett-Tak Systemer er ISO-sertifisert etter 9001 (kvalitetsledelsessystemer), 14001 (miljøledelse) og 45001 (arbeidsmiljø, helse og sikkerhet på arbeidsplassen), i tillegg til å besitte både internasjonale (ETA) vurderinger og nasjonale (SINTEF) godkjenninger for produktene. Vi forplikter oss til åpenhet og ansvar i alle ledd, og jobber strategisk med innovasjoner for både mer miljøvennlige produkter og reduksjon i avfall og materialsvinn, men også tiltak for et sunt og godt arbeidsmiljø.

Selskapet produserer prefabrikkerte takelementer i våre egne produksjonslokaler. Siden 1980 har man benyttet et element i trevirke og stål, Lett-Tak Classic, som tåler lange spenn og kan tilbys med høy brannmotstand og lave U-verdier. Mot slutten av 2023 lanserte også Lett-Tak sitt mest bærekraftige element, Lett-Tak Wood. Dette setter en ny standard for Lett-Taks miljøprofil, med et produkt som betydelig utkonkurrerer tradisjonelle byggemetoder og løsninger på CO₂-avtrykk. Vi setter CO₂-avtrykk i direkte relevans med menneskerettigheter, da dette påvirker mennesker i utsatte områder sine rett til liv, sikkerhet og nødvendige basistilganger.¹

Markeder og verdikjede

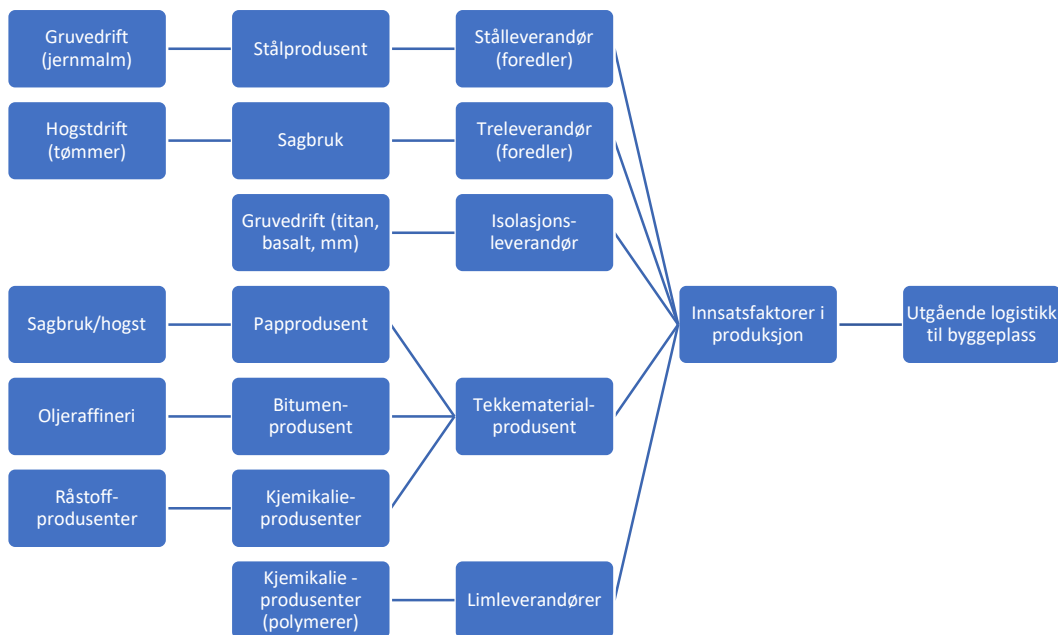
Lett-Taks kunder er primært kunder i Norden, og vår visjon etterstreber å bli den foretrukne takleverandøren for denne geografiske plasseringen. Den store majoriteten av våre kunder er entreprenørselskaper hvor vi fungerer som en totalunderentreprenør (TUE).

For 2023 og hittil i 2024 har vi følgende inndelinger:

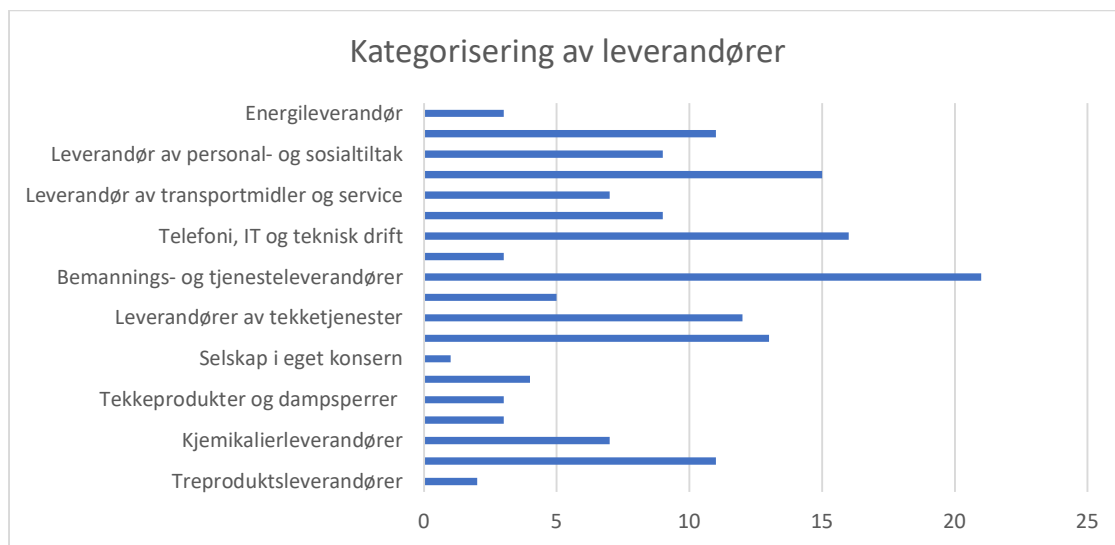

¹ United Nations: HUMAN RIGHTS, CLIMATE CHANGE AND BUSINESS. [KMBusiness \(ohchr.org\)](https://www.kmbusiness.org/)

Hovedtrekkene i leverandørkjeden til Lett-Tak ser slik ut:

Det er gjort en avgrensning på omsetning med leverandører på over 50.000 i 2023, eller hvor man sannsynligvis vil overgå dette i 2024, i alt 144 leverandører. Noen leverandører leverer også produkter eller tjenester på tvers av kategoriene og er lagt til i sekundær- og tertiærkategorier. I sum er det derfor 155 leverandører etter kategori medtatt i fremstillingen under:

Retningslinjer og interne rutiner

Retningslinjer og interne rutiner knytter seg både til interne forhold (eget arbeidsmiljø og retningslinjer for anstendig arbeidsforhold) og eksterne forhold (leverandør- og leverandørvurderinger). I arbeidet med ISO-sertifiseringene, er det utarbeidet en del styringsdokumenter som tangerer tematikken i Åpenhetsloven. Dette inkluderer blant annet retningslinjer for arbeidsmiljø (dnr. 4), eget arbeidsmiljø (dnr. 5), prosedyrer for risikovurderinger (dnr. 7), prosesser for innkjøp og leverandørvurderinger (dnr. 27 og dnr. 28).

Sentralt for problemstillingene knyttet til Åpenhetsloven, er våre rutiner ifm. avtaleinngåelse. I denne prosessen stiller vi en del leverandørvilkår, som blant annet inkluderer god forretningsskikk som krever etterlevelse av FN/ILO-konvensjoner og nasjonal arbeidslovgivning, både i egen bedrift og i leverandørkjeden. I tillegg krever vi anstendige arbeidsvilkår og miljømessig ansvarlighet som vi argumenterer for at er tett relatert til globale menneskerettigheter. Vi har i vilkårene dedikert et eget kapittel til åpenhet og sporbarhet i verdikjeden, med krav om egne risikovurderinger for egne leverandører knyttet til menneskerettigheter, samt krav om deling av risiko og kartlegginger til oss på forespørsel. Vi har innarbeidet vilkårene for å kunne ansvarliggjøre våre leverandører, og skape kontraktuelle forpliktelser til åpenhet. Vilårene følger alle nye kontrakter, og er i et pågående arbeid for å innebære alle leverandører. I vår gjennomgang med årets rapportering har vi oppdaget at vilkårene (Supplier Code of Conduct) ikke fremkommer tydelig på våre nettsider, så vi vil i tiden som kommer jobbe med en god publisering og synlighet for våre leverandørvilkår.

De konkrete arbeidene med aktsomhetsvurderingene er i tillegg behandlet i egne retningslinjer/metoder i et vurderingssystem. Rammeverket danner grunnlag for fremgangsmåten aktsomhetsvurderingene gjøres, og vil innarbeides i ledelsessystemet ifm. revisjon andre halvdel av 2024 og vedtas formelt av ledelse/styre. Det er i løpet av året som har gått, blitt opprettes to nye varslingskanaler:

- sustainability@lett-tak.no: Spørsmålkanal for ulike spørsmål vedrørende bærekraft, herunder aktsomhetsvurderinger og arbeid med Åpenhetsloven og annen relevant bærekraftsregulering.
  - *(Questions regarding sustainability issues can be directed to the email sustainability@lett-tak.no)*
- compliance@lett-tak.no: Varslingskanal for potensielle menneske- og arbeidsrettighetsbrudd hos Lett-Tak eller i vår leverandørkjede. Kanalen vil også kunne benyttes for andre varslinger knyttet til etterlevelse av norske eller internasjonalt anerkjennende lover og retningslinjer.
  - *(Questions regarding potential breaches on human rights within Lett-Tak or its supply chain, or other compliance related issues can be directed to the email compliance@lett-tak.no)*

Aktsomhets- og risikovurderinger

Videre følger de aktsomhets- og risikovurderingene Lett-Tak har gjennomført, og løpende gjennomfører. Vi arbeider etter sekstrinnsmodellen:

1. Forankre ansvarlighet i retningslinjer og styringssystemer
2. Kartlegge og vurdere negativ påvirkning/skade
3. Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning
4. Overvåke gjennomføring og resultater av tiltak
5. Kommunikasjon av hvordan påvirkningen er håndtert
6. Sørge for, eller samarbeide om, gjenoppretting og erstatning der dette er påkrevd.

Vi erkjenner at vi i dag ikke har tilstrekkelige retningslinjer for hvordan avvik skal håndteres, da vi per nå ikke har kartlagt noen slike. Dette, sammen med kontinuerlig styrking av forankring, er gjenstand for videre arbeid. Vi vil videre presentere kartleggingen og vurderingene som er gjort (aktsomhetsvurderingene). Først presenteres struktur og metode, deretter vurdering av egen virksomhet, før vurderingene gjort i leverandørleddene presenteres.

Struktur og metode

Vi har gjort en avgrensning i vår vurdering til å inkludere leverandører med årlig omsetning på minimum 50.000.-, eller hvor man med sannsynlighet oppnår dette i 2024. Disse er videre vurdert inn i kategorier, med sekundær- og tertiærkategorier for leverandørene med ulike leveranser. Leverandørene er videre kategorisert 1-5 på leverandørnivå med følgende krav:

Risikoklasse	Betegnelse	Krav
Kat. 1	Lav risiko for menneskerettighetsbrudd	Transparent leverandørkjede, tariffavtale, nordisk-produserte produkter, EPD, rapporterer iht. Åpenhetsloven
Kat. 2	Noe lav risiko for menneskerettighetsbrudd	Transparent leverandørkjede, andre avtalerettslige ansattavtaler, EU-produserte* produkter, EPD, rapporterer iht. Åpenhetsloven
Kat. 3	Middels risiko for menneskerettighetsbrudd	Noe uoversiktlig leverandørkjede, ingen kjente ansattavtaler og/eller noe utsatt bransje, EU-produserte produkter*, EPD
Kat. 4	Noe høy risiko for menneskerettighetsbrudd	Noe uoversiktlig leverandørkjede, ingen kjente ansattavtaler og/eller i utsatt bransje, Ikke-EU-produserte produkter, kjente risikoprodukter
Kat. 5	Høy risiko for menneskerettighetsbrudd	Uoversiktlig leverandørkjede, ingen kjente ansattavtaler og/eller i utsatt bransje, opphav fra land med kjente menneskerettighetsbrudd, kjente risikoprodukter

*EU ekskludert røde land iht. ITUC Global Rights Index

Det er særlig transparens og opphav som er vektlagt i disse vurderingene. Menneskerettigheter og opphavsland har en nær relasjon, hvor majoriteten av EU-land oppnår bedre score enn store

delar av resten av verden. Dog finnes noen unntak også blant EU-land som er ekskludert, og vurdert i kategori 4 og 5. Det er ITUC Global Rights Index som benyttes i opphavsvurderingene.²

Videre er alle kategorier utbrodert med innhold og kartlagte risikofaktorer knyttet til menneskerettighetsbrudd. Deretter er kategoriene vurdert med iboende risikoprofil, også fra 1-5, og sammenlignet med snittet på risikoene på leverandørnivå. Iboende risikoprofil for kategori er vurdert ut fra et makroperspektiv med kjente risikofaktorer (f.eks. svart arbeid, produkter fra rødlistede land, uklare leverandørkjeder), dog har denne vurderingen kun en støttende funksjon, og vurderingen av leverandøren er den mest sentrale vurderingen. Deretter er det gjort en seleksjon på hvilke selskaper man gjør en utvidet kartlegging av i form av å forespørre en egenvurdering fra leverandørene ut fra et spørreskjema. Følgende kriterier er lagt til grunn for å vurdere hvem man har bedt om utvidet egenrapportering:

1. Risikoprofil 4 og 5 (leverandørnivå)
2. Risikoprofil 3 (leverandørnivå) hvis risiko 4 eller 5 i kategori
3. Største 10 leverandører
4. Ikke er utgått leverandør, og har/vil ha omsetning over 100.000

Egenvurdering av bransje og virksomhet

Byggebransjen er generelt vurdert å være en risikobrandsje, særlig knyttet til svart arbeidskraft, ulovlig arbeid og manglende sikkerhetsinstruksjoner³. I tillegg leveres en del produkter, særlig stålprodukter, og en del trevirke, fra land med kjente menneskerettighetsbrudd. Særlig gjelder dette Russland hvor det eksisterer omfattende handelsrestriksjoner, men det innbefatter også særlig verdikjeden til stålprodukter med opphav fra gruvedrift i India og Kina i tillegg til Russland.⁴ Lett-Tak benytter kun norsk tømmer fra norske skogbruk, som anses å være av lavere risiko, foruten finerplater med opphav i Finland.

Lett-Tak Systemer AS vurderer sin egen situasjon isolert, som tilfredsstillende ut fra et menneskerettighetsperspektiv og arbeid for anstendige arbeidsforhold. Det vises bl.a. til:

- Lett-Tak Systemer er medlem i NHO og en stor majoritet av de ansatte er organisert i Fellesforbundet, FLT og NITO, og hvor det eksisterer tariffavtaler mellom arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene.
- Virksomheten har et strategisk HMS-arbeid med tiltak på ledelsesnivå og i praktisk gjennomføringsnivå med blant annet egen HMS-leder. Sentralt i arbeidet er ISO-sertifiseringene 9001, 14001 og 45001 som angir bestemmende krav og retningslinjer, herunder et fungerende Arbeidsmiljøutvalg med tillitsvalgte og verneombud.
- Lett-Tak Systemer jobber med målrettet strategisk arbeid med blant annet:

² 2024 ITUC Global Rights Index: The World's Worst Countries For Workers. ITUC CSI IGB.

[2024_ituc_global_rights_index_en.pdf\(ituc-csi.org\)](https://2024_ituc_global_rights_index_en.pdf(ituc-csi.org))

³ NTB (08.05.24). Kriminelle tar titalls milliarder fra byggebransjen. *FriFagbevegelse*.

<https://frifagbevegelse.no/nyheter/kriminelle-tar-titalls-milliarder-fra-byggebransjen-6.158.1047710.996d68e232>

⁴ Anskaffelser.no (12.02.24). Bygg- og anleggsmaterialer. <https://anskaffelser.no/berekraftige-anskaffingar/menneskerettigheter/hoyrisikolisten/bygg-og-anleggsmaterialer>

- Opplæringsprogrammer for produksjonsarbeidere med vektlegging på nye arbeidere og videreutvikling av egne ansatte.
- Fokus på den ansattes helse og velferd, blant annet gjennom et bredt samarbeid med bedriftshelsetjeneste, og helseforsikring med fysisk og psykisk oppfølging.
- Målrettet arbeid for å skape en god bedriftskultur og et godt arbeidsmiljø
- Tydelige varslingsveier for kritikkverdige forhold, både internt og eksternt
- Lett-Tak Systemer tilbyr stabile arbeidsplasser til mennesker utenfor arbeidslivet eller uten formell kompetanse/skolegang.

Aktsomhets- og risikovurdering av leverandørkjeden

For de ulike leverandørkategoriene har vi gjort følgende inndeling og risikokartlegging:

Kategori	Innhold	Risikofaktorer	Antall lev
Leverandør av treprodukter	Trevarer som konstruksjonsvirke, plater, etc.	Transport, foredlingsprosesser, HMS og maskiner	2
Leverandør av stål	Produkter av stål eller med stålinnhold	Transport, varer utenfor EU/Russland, miljøbelastning og HMS, menneskerettigheter	11
Leverandør av kjemikalier	Festemidler, lim, tape, fugemasse, etc.	Transport, komponenter utenfor EU, kan være uoversiktlige leverandørkjeder	7
Leverandør av isolasjonsmaterialer	Mineral/treullsisolasjon	Transport, HMS, importerte råvarer eller produksjon i andre land	3
Leverandør av tekkeprodukter og dampsperrer	Produkter av PVC og asfaltpapp	Varer utenfor EU, HMS, miljøbelastning	3
Leverandør av transporttjenester	Inngående og utgående transport (direkteavtaler)	Arbeidsforhold og HMS	4
Selskap i eget konsern	Lett-Tak Eiendom og Lundhs	Ingen kjent risiko	1
Bank og finanstjenester	Forsikring, innskudd og andre finansielle tjenester	Risiko for hvitvasking, outsourcet arbeid til lavkostland	13
Leverandører av tekketjenester	Taktekkingsleverandører, underentreprenører	Arbeidsforhold og HMS, menneskerettigheter, kan benytte varer fra utenfor EU	12
Leverandører av byggetjenester	Leverandører som utfører fysisk arbeid på våre lokaler	Arbeidsforhold og HMS, kan benytte varer fra utenfor EU	5
Bemannings- og tjenesteleverandører	Innleie av personalressurser, rekruttering og konsulenter	Arbeidsforhold, organisering, outsourcet arbeid til lavkostland	21
Leverandør av inventar og kontorrekvisita	Fysiske produkter på arbeidsplassen, foruten teknisk utstyr	Kan ha ukjente leverandørkjeder og produksjon i lavkostland	3
Leverandør av telefoni, IT og teknisk drift	PC-er, telefoner, annet hard/software, server, etc.	Majoritet med produksjon i lavkostland utenfor EU, menneskerettigheter, arbeidsforhold	16
Leverandør av verktøy og annet driftsmateriell	Håndverktøy, mindre forbruksmaterieill, etc.	Varer utenfor EU, HMS, arbeidsforhold	9
Leverandør av transportmidler og service	Biler, trucker, etc., samt service og vedlikehold	Produksjon i lavkostland, uoversiktlige leverandørkjeder, varer utenfor EU	7
Leverandør av driftsmidler	Maskiner, kraner, kompressorer, etc., limutstyr, inkl. service	Produksjon i lavkostland, uoversiktlige leverandørkjeder, varer utenfor EU	15

Leverandør av personal- og sosialtiltak	Helsetjenester, sosiale tiltak/eventer, osv.	Outsourcet arbeid til lavkostland, arbeidsforhold	9
Leverandør av markedsføringstjenester	Leverandør av produkter og tjenester, samt e-tjenester	Outsourcet arbeid til lavkostland, arbeidsforhold, kan ha produkter fra utenfor EU (fysiske leveranser)	11
Leverandør av energitjenester	Drivstoff, strøm, brensel, etc.	Outsourcet arbeid til lavkostland, arbeidsforhold, miljøbelastning	3

Leverandørene fordeler seg iht. tabellen under, med iboende vurdert kategoririsiko, antall leverandører og risikosnitt på leverandørnivå. Kategoririsiko på 4 og 5, samt risikosnitt på leverandørnivå over 3 er gulmerkede kategorier og illustrerer der hvor vi anser det som potensielt høyest risiko.

Leverandørkategori	Kategoririsiko	Risikosnitt (leverandørnivå)
Leverandør av treprodukter	2	2,0
Leverandør av stål	4	3,8
Leverandør av kjemikalier	4	3,6
Leverandør av isolasjonsmaterialer	3	2,7
Leverandør av tekkeprodukter og dampsperrer	4	3,0
Leverandør av transporttjenester	3	2,8
Selskap i eget konsern	1	1,0
Bank og finanstjenester	2	1,1
Leverandører av tekketjenester	4	3,6
Leverandører av byggetjenester	3	3,2
Bemannings- og tjenesteleverandører	2	1,4
Leverandør av inventar og kontorrekvisita	3	2,7
Leverandør av telefoni, IT og teknisk drift	4	2,1
Leverandør av verktøy og annet driftsmateriell	3	3,4
Leverandør av transportmidler og service	3	2,4
Leverandør av driftsmidler	3	3,2
Leverandør av personal- og sosialtiltak	1	1,8
Leverandør av markedsføringstjenester	1	1,7
Leverandør av energitjenester	2	2,0

Tiltak og risikohåndtering

Det gjøres et skille mellom tiltak knyttet til leverandørkategorier og de konkrete leverandørene. For kategoriene vil det være nødvendig med bedre grunnlagsdata og dypere innsikt i forbindelse med inngåelse av nye leverandørkontakter:

1. Alle nye leverandører må besvare tilleggsskjema for risikokartlegging.
2. Alle nye leverandører i utsatte/risikofylte kategorier (markert i gult), må besvare et skjema som tilsvarer aktsomhetsundersøkelsen før kontraktsignering.

3. Ved avvik eller identifisering av særlige risikofaktorer, skal tiltak iverksettes i tråd med plan for håndtering

Metodetilnærmingen som beskrevet tidligere i redegjørelsen, anga noen kriterier for hvilke leverandører vi vil gjøre ytterligere undersøkelser for å kunne identifisere og håndtere faktisk risiko, og treffe passende avbøtende tiltak. 35 leverandører passet kriteriene og er blitt gjenstand for ytterligere og grundigere undersøkelser.

Disse leverandørene er invitert til å besvare undersøkelsen med spørsmål innen tre kategorier:

1. Om selskapet og dets bærekraftsarbeid: spørsmål om bransje, eksisterende bærekraftsarbeid, bransje, egne aktsomhetsvurderinger, ISO-sertifiseringer og dedikerte retningslinjer innen ulike aktuelle temaer.
2. Interne forhold: Retningslinjer for arbeidsmiljø og preventive tiltak mot diskriminering, og for anstendig arbeidsliv, varslingsrutiner og arbeidsinnvandring
3. Egen leverandørkjede: Eksisterende retningslinjer for å sikre egne risikovurderinger og tiltak, innkjøpsrutiner, handlingsplaner ved avvik, handel med høyrisikoland

Dersom undersøkelsene avdekker forhold som krever videre oppmerksomhet og tiltak, skal følgende steg følges:

1. Man innleder dialog med leverandør og undersøker saken nærmere
2. Bekreftes det at det eksisterer forhold og negative tilstander, skal leverandøren avgi en plan for tiltak. Lett-Tak Systemer vil tilby seg å bidra med kunnskap og forslag til plan.
3. Tiltaksplanen følges opp av Lett-Tak Systemer etter en fornuftig tidsfrist.
4. Innen neste rapporteringsperiode for Åpenhetsloven skal tiltaket igjen undersøkes for å se om det iverksatte arbeidet har gitt ønsket effekt.
5. Det skal som hovedregel ikke avsluttes samarbeid med leverandører på bakgrunn av kartlagte forhold, men dersom leverandør etter gjentatte brudd på retningslinjene ikke endrer atferd, vil dette varsles som ytterste konsekvens. Ringvirkninger og videre saksgang må vurderes etter forholdene, også evt. varsling til andre kunder for at de skal kunne utføre sine aktsomhetsplikter etter Åpenhetsloven.

Avdekkede forhold og mulige negative konsekvenser

Selv om vår vurdering av risikofaktorene som eksisterer både på kategorinivå og leverandørnivå kan avdekke mistanker, er det primært gjennom vår leverandørundersøkelse at man begrunner eventuelle avvik. Siden metoden for seleksjon følger disse vurderingene, vil leverandørene med høyest risiko måtte besvare leverandørundersøkelsen.

Av de 35 virksomhetene som mottok undersøkelsen, besvarte 20. Tabellen under tar for seg de spørsmålene hvor vi oppfatter avvik, og mulige negative konsekvenser. Farge indikerer vurderingen av alvorligheten til avviket.

Videre skisseres eventuelle nødvendige tiltak:

Avdekket forhold	Beskrivelse	Tiltak
Manglende strategier for ESG-arbeid	9 leverandører mangler slike planer, dog sier noen at de rapporterer på andre ordninger	Tydligere informasjon ut til våre leverandører på nettsidene om viktigheten
Manglende aktsomhetsvurderinger	6 leverandører har ikke utført slike vurderinger. Disse er gjennomgått enkeltvis og er utenfor scope for Åpenhetsloven på grunn av størrelse eller geografi. De utenlandske selskapene melder om tilsvarende vurderinger/rapporteringer, foruten én.	Vurdere informasjonsarbeid
Bruk av arbeidsinnvandrere	Tre rapporterer om bruk av arbeidsinnvandrere fra Schengen, og en fra Europa utenfor Schengen. Én rapporterer om en arbeidsstokk fra 20 ulike nasjoner, men hvor alle er bosatt i Norge (ikke arbeidsinnvandrere)	Ingen tiltak er vurdert nødvendig
Retningslinjer for rettigheter i egen leverandørkjede	To rapporterer om at dette ikke er tilstrekkelig ivarettatt, hvor den ene opplyser om at arbeidet er påstartet, mens den andre er en svært liten, lokal bedrift som kjenner produsentene og opphav godt.	Vurdere informasjonsarbeid
Innkjøpsrutiner for å sikre menneskerettigheter	Fire rapporterer manglende rutiner. To er dekket i forrige spørsmål, mens én rapporterer bruk om kun norske leverandører	Vurdere informasjonsarbeid
Handlingsplaner ved avdekkede forhold	30% mangler slike handlingsplaner	Vurdere informasjonsarbeid
Handel med land med kjente menneskerettighetsutfordringer	25% oppgir slik handel, men hvor halvparten har opplyst om tiltak. Foruten dette er det Kina som i stor grad er opprinnelsesland	Påvirkning mot kinesiske produsenter anses som krevende, og med lav påvirkningskraft. Videre vurdering av produkter må gjøres.
Innsatsfaktorer fra ikke EU-land / Storbritannia / USA / Australia	20% har slike innsatsfaktorer, hvor Sør-Korea og Taiwan nevnes. Resterende som benytter leverandører fra landene utenom disse viser til tiltak	Ingen tiltak er vurdert nødvendig
Avdekkede forhold i egen leverandørkjede	10% av leverandører har oppgitt slike forhold. Halvparten har rapportert og fulgt opp sine forhold, mens resterende halvpart oppgir tilstrekkelige rutiner for det	Ingen tiltak er vurdert nødvendig

Andre funn fra undersøkelsen er:

- 90% har lest om Lett-Taks arbeid med miljø og bærekraft, som understreker virkningen av informasjonen vi gir på våre nettsider rundt tematikken.
- 70% er ISO-sertifisert innen bærekraft eller tilsvarende sertifiseringer
- Alle har noen dedikerte retningslinjer/rutiner innenfor temaene menneskerettigheter, klima og miljø, antikorrupsjon, arbeidsrettigheter og HMS. Alle har interne rutiner for egne arbeidere, og sett bort fra de aller minste leverandørene, har alle rutiner innenfor alle temaene.
- Alle har retningslinjer for å fremme et fritt arbeidsmiljø, organisasjonsfrihet, anti-diskriminering, samsvar med ILO-konvensjoner (minimumsalder, rimelig arbeidstid og rettferdig godtgjørelse), likelønn, varsling av kritikkverdige forhold.
- Ingen har handel med sanksjonerte land

Planlagte tiltak

Vi ser av vår analyse av undersøkelsen, at våre leverandører i høy grad er opptatt av menneskerettigheter i egen organisasjon, og i egen leverandørkjede. Basert på de utfyllende besvarelsene, eksisterer det en rekke rutiner og retningslinjer, og det gjøres et positivt arbeid for å fremme menneskerettigheter.

Det vi avdekker er at de mindre leverandørene våre generelt har et noe lavere nivå på sine retningslinjer, noe som er naturlig ut fra avgrensningen til Åpenhetslovens rapporteringskrav, og at det eksisterer mindre ressurser til slikt arbeid blant disse. Dog rapporterer flere av disse at de allikevel er bevisste på arbeidet, og benytter kjente og nære leverandører med kjent opphav.

Vi ser at veiledning kan være en nøkkel for flere av våre leverandører, og vurderer det slik at mer informasjon på våre egne nettsider på hvordan de selv kan ivareta problemstillingene i bedre grad, kan ha en positiv effekt. Derfor ønsker vi å lage en veiledning som våre leverandører kan benytte seg av for å forbedre eget arbeid.

Videre arbeid

Selv om Lett-Tak Systemer AS har arbeidet grundig med samfunnsoppdraget Åpenhetsloven gir, ser vi fremdeles rom for forbedring. Sentrale punkter for egne retningslinjer og rutiner er:

- Strukturere, dokumentere og formalisere prosessen rundt besvaring av undersøkelser til nye leverandører, både i kartlagte risikokategorier og i kategoriene utenom disse. Dette er ikke tilstrekkelig ivaretatt i dag. Arbeidet må også gjøres med eksisterende leverandører hvor dette ikke er på plass.
- Implementere rutiner for bevissthet og overvåking av egen leverandørkjede.
- Implementere tydeligere og mer utfyllende retningslinjer og planer for tiltak ved avdekkede negative forhold knyttet til vår leverandørkjede.
- Analysere og vurdere grundigere hva slags preventive tiltak som kan iverksettes.
- Tilby veiledning til leverandørene våre for hvordan arbeidet kan løftes egen organisasjon

Lett-Tak ønsker å gjennomføre disse tiltakene i løpet av den neste rapporteringsperioden.

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 12 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 12 sivua ennen tätä sivua

Detta dokument innehåller 12 sidor före denna sida

Dokumentet inneholder 12 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 12 sider før denne side

authority to sign

asemavaltuus

ställningsfullmakt

autoritet til å signere

myndighed til at underskrive

representative

nimenkirjoitusoikeus

firmateckningsrätt

representant

repræsentant

custodial

huoltaja/edunvalvoja

förvaltare

foresatte/verge

frihedsberøvende